

structural and functional components. Structural components are emotional, cognitive and behavioural, whereas autonomy, environmental mastery, personal growth, positive relations, purpose in life and self-acceptance belong to functional components. Psychological well-being is considered as an integral indicator of degree of personality's realization of self-direction that is subjectively displaying as experiencing of happiness, satisfaction with life and self-satisfaction. It is concluded that this phenomenon is related to every sphere of person's life which means that the personality is able to self-actualization, self-development, life satisfaction and personal choice making.

Key words: psychological well-being, components of psychological well-being, satisfaction with life, personality, experience, psychological factors, self-actualization, personal growth.

Received July 12, 2016

Revised August 23, 2016

Accepted September 25, 2016

УДК.: 378.147+612.017+614.253.4

І.Л. Козова

Irusy_kozova@ukr.net

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ПОНИЖЕННЯ РІВНЯ НЕВРОТИЗАЦІЇ НА МОТИВАЦІЮ ДО УЧІННЯ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Kozova I.L. Psychological impact of neurotization reduction on medical students' academic motivation / I.L. Kozova // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 34. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2016. – P. 186–200.

І.Л. Козова. Психологічний вплив пониження рівня невротизації на мотивацію до учіння у студентів-медиків. У статті аналізується стан мотивації до учіння у студентів медичного вишу з різним рівнем невротизації. Проведене дослідження охопило комунікативні мотиви, мотиви уникнення, мотиви престижу, професійні мотиви, мотиви творчої самореалізації, навчально-пізнавальні мотиви, соціальні мотиви. Поряд з цим, вивчено позицію медиків і психологів щодо поняття «невротизація» та встановлено рівень невротизації досліджуваних студентів. Акцентується увага на причинах виникнення невротизації

пов'язаних із сучасним напруженням життєвих умов та додаткових причинах виникнення невротизації у молоді, що навчається. Первинне обстеження студентів-медиків дозволило виділити групу з високим рівнем невротизації та встановити взаємозв'язок між низькими показниками навчальної мотивації та високим рівнем невротизації. З такими студентами було проведено психокорекційну роботу. Залежно від індивідуально-психологічних властивостей характеру особистостей, застосовувалися різні методи: групова та індивідуальна психотерапія, психодрама, арт-терапія, клієнт-центрована терапія, тренінги. Представлені зміни рівня невротизації після надання кваліфікованої психологічної допомоги. Оцінено ефективність впливу зміни рівня невротизації на позитивні зміни мотивації до учіння у студентів. Аналіз здійснювали шляхом порівняння результатів досліджуваних до та після проведення психокорекційної роботи за допомогою стандартизованих методик. Отримані дані узагальнено, результати подано та представлено в таблицях, проілюстровано графічно у вигляді діаграм та статистично проаналізовано. Показано порівняльну картину стану невротизації студентів-медиків за гендерною ознакою. Емпірично зафіксовано динаміку змін у стані психологічного здоров'я майбутніх медиків, зокрема зниження рівня невротизації та підвищення рівня навчальної мотивації.

Ключові слова: навчальна мотивація, комунікативні мотиви, мотиви уникнення, мотиви престижу, професійні мотиви, мотиви творчої самореалізації, навчально-пізнавальні мотиви, соціальні мотиви, невротизація, психокорекція.

И.Л. Козова. Изменения уровня мотивации студентов медиков после оказания психологической помощи. В статье анализируются изменения мотивации у студентов с высоким уровнем невротизации до и после оказания психологической помощи. Описанная позиция учёных, относительно понятия «невротизация» с точки зрения медицины и психологии. Акцентируется внимание на причинах возникновения невротизации связанных с современным напряжением жизненных условий и дополнительных причинах возникновения невротизации в учащейся молодежи. Оценена эффективность оказания психологической помощи студентам с высоким уровнем невротизации на основе повышения уровня мотивации. Анализ осуществляли путем сравнения результатов исследуемых до и после проведения психокоррекционной работы с помощью стандартизованных методик. Проведенное исследование охватывало коммуникативные мотивы, мотивы избегания, мотивы престижа, профессиональные мотивы, мотивы творческой самореализации, учебно-познавательные мотивы, социальные мотивы. Результаты представлены и представлены в таблицах, проиллюстрированы графически и статистически проанализированы. Первичное обследование студентов-медиков позволило сформировать группу из лиц, у которых диагностировали высокий уровень невротизи-

зації, а також несколько снижены показатели учебной мотивации. После этого студентам были предложены, в зависимости от индивидуально-психологических свойств характера личностей различные методы психокоррекционной работы: групповая и индивидуальная психотерапия, психодрама, арт-терапия, клиент-центрированная терапия, тренинги. Представлены изменения уровня невротизации и мотивации после оказания квалифицированной психологической помощи. Полученные данные обобщены и результаты представлены в виде диаграммы. Показано сравнительную картину состояния невротизации студентов медиков по гендерному признаку. Эмпирически зафиксированы изменения в состоянии психологического здоровья будущих медиков, в частности снижение уровня невротизации и уровня учебной мотивации, что позволило им лучше овладевать практически навыками, учебным материалом в полной мере и достичь высшего уровня качества полученных знаний.

Ключевые слова: учебная мотивация, коммуникативные мотивы, мотивы избегания, мотивы престижа, профессиональные мотивы, мотивы творческой самореализации, учебно-познавательные мотивы, социальные мотивы, невротизация, психокоррекция.

Постановка проблеми. Актуальність проблем навчальної мотивації у студентів ВНЗ пов'язана з глибокими та швидкоплинними соціальними змінами, зокрема, зростає рівень вимог до фахівців, що зумовлено посиленням конкуренції на ринку праці; суттєво збільшується частка і роль самостійної роботи студента у навчально-професійній діяльності після введення кредитно-трансферної системи навчання. Зростання навчальної діяльності студента пов'язані з нервово-психологічним напруженням, стресами; наслідок – неможливість якісно навчатись. Вирішення цих проблем пов'язано насамперед з необхідністю ранньої діагностики субклінічних проявів невротизації. У зв'язку з цим постає питання про надання психологічної допомоги молоді, що навчається з такими схильностями.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичний аналіз наукової літератури свідчить, що дослідження проблем навчальної мотивації ґрунтуються на положеннях і висновках: Л. Ф. Алімської, Л. М. Беляєвої, Г. А. Бокарьової, Е. В. Вальтеран, А. К. Громцевої, Н. А. Зенкової, М. С. Капельович, І. Ф. Нестерової, В. А. Раутен, М. А. Силкової, Е. В. Щеликової та ін. Крім цього, у процесі встановлення змісту навчального матеріалу, мети і завдань ми спиралися на наукові дослідження та практичні розробки психологів і педагогів (Л. Г. Подоляк, А. Г. Бугріменко, В. П. Казміренко, В. І. Медведєв та ін.). Проблеми формування та розвитку особистості студента вищого медичного навчального

закладу розглянуто в працях І. Булах, О. Глузмана, В. Курила, В. Лісовського, Д. Пащенко, Г. Троцько, Н. Чернухи й ін. Основні положення та підходи щодо вивчення стану невротизації були проаналізовані та висвітлені у роботах відомих фізіологів, психологів та лікарів: З. Фрейда, І. В. Павлова, К. Хорні, Я. Д. Райгородського. Аспекти психологічного здоров'я та шляхи їх вивчення описані у роботах: М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк, А. Ф. Косенко, Т. І. Кочергіна.

Мета статті: висвітлити динаміку навчальної мотивації у студентів стоматологічного факультету ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» із високим рівнем невротизації до та після психологічної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Після того, як старшокласники закінчують школу і вступають до ВНЗ, для них характерною є зміна мотивів навчання у зв'язку з професійним самоствердженням. Досить багато особистісних проблем студентів визначається їх мотивацією до навчання. Однією з таких проблем є емоційна залежність оцінки та від викладача. Причиною подібних проблем є інфантильність як особистісна риса, яка спричиняє специфічний тип мотивації навчання. Таким студентам притаманне бажання відповідати зовнішнім стандартам, які задаються в дитинстві (як правило, батьками, шкільними вчителями та іншими авторитетними особами). Орієнтація на заданий стандарт, взаємозв'язок самооцінки і зовнішньої оцінки призводить до високої емоційної вразливості.

Розпочавши навчання за новими вимогами в університеті, студент має певні, як правило, неусвідомлені або частково усвідомлені очікування стосовно способів викладу навчального матеріалу, контролю знань, системи регламентації поведінки студента, які пізніше можуть виявитися хибними.

Виростаючи із потреби у зовнішніх враженнях, *навчальна* мотивація зазнає суттєвих перетворень під час навчання в школі й потім суттєво змінюється у ВНЗ. Дослідники дійшли висновку, що змістовою відмінністю мотивації студента від мотивації школяра є її перехідний характер, оскільки в ній поєднуються пізнавальна і *професійна* мотивація. Зокрема, Л. Г. Подоляк стверджує, що суттєвим для навчально-професійної діяльності є посилення ролі *професійних мотивів* самоосвіти й самовиховання, які є найважливішою умовою розкриття можливостей особистості студента, його професійного розвитку. Інший дослідник, А. Г. Бугріменко, наголошує, що: «Професійна і пізнавальна мотивація є взаємодоповнюючим компонентами. В певні

моменти ці складові можуть переходити одна в одну і утворювати єдину професійно-пізнавальну мотивацію».

У науковій літературі під мотивами *професійної діяльності* розуміється усвідомлення актуальних потреб особи (здобуття вищої освіти, саморозвитку, самопізнання, професійного розвитку, підвищення соціального статусу і так далі), учбових завдань, що задовольняються за допомогою виконання, і спонукаючи його до вивчення майбутньої професійної діяльності. Отже, *професійна мотивація* студентів в системі університетської освіти – це сукупність чинників і процесів, які, відображаючись у свідомості, спонукають і направляють особу до опанування майбутніми професійними знаннями і навиками діяльності. Вона виступає внутрішнім рушійним чинником розвитку професіоналізму і особи, оскільки тільки на основі її високого рівня формування, можливий ефективний розвиток професійної культури людини.

Попри значний інтерес до проблеми мотивації навчально-професійної діяльності студентів протягом кількох десятиліть вона не втратила актуальності й дотепер. Аналізуючи дослідження і публікації, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми, можна дійти висновку, що з розвитком суспільства змінюються мета, способи, результати і предмет діяльності студентів, а, отже і мотивація навчально-професійної діяльності. Це повною мірою стосується нової ситуації у навчальному процесі Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи навчання.

Це спонукало нас провести порівняльний аналіз мотивації до учіння у студентів стоматологічного факультету ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» до та після надання психологічної допомоги.

Для оцінки змін навчальної мотивації у студентів-медиків ВНЗ ми використовували спостереження, групові бесіди, анкетне опитування, методику діагностики навчальної мотивації у студентів А. А. Реан і В. А. Якунін, модифікація Н. Ц. Бадмаєвої та спеціальне дослідження стану невротизації студентів за допомогою тесту Л.І. Вассермана, згідно якого використовувався опитувальник розрахований на осіб у віці від 16 років, містить 40 питань, відповіді на які потрібно давати у вигляді погодження або непогодження – «так» або «ні». Обстежуваними були студенти-медики III-IV курсів стоматологічного факультету ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет». До вибірки увійшли 213 студентів – III курсу та 168 – IV курсу (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл респондентів на групи

Досліджувані групи	К-сть студентів за статевими ознаками		Загальна к-сть студентів
	юнаки	дівчата	
Перша (III курс)	98	115	213
Друга (IV курс)	82	86	168

Як відомо, науковці поділяють психологічні особливості розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів за весь період навчання на три етапи: I етап (I курс), який характеризується високим рівнем показників професійних і навчальних мотивів та управління навчальною діяльністю на фоні значної їх ідеалізації, що зумовлена швидше розумінням їх суспільного сенсу, а не особистісного; II етап (II, III курси), який відрізняється загальним зниженням інтенсивності всіх мотиваційних компонентів при зниженні управління навчальною діяльністю за допомогою пізнавальних і професійних мотивів; III етап (IV-V курси), який визначається зростанням ступеня усвідомлення й інтеграції різних форм мотивів навчання.

Зауважимо, що більшість наукових праць, присвячених вивченню стану навчальної мотивації студентів, пов'язано із початковим рівнем навчання, зокрема – першим роком. Ми зацікавилися станом мотивації студентів III та IV курсів до навчальної діяльності. Тому до нашої вибірки увійшли студенти саме цих курсів, які, за нашою гіпотезою, вже повинні були б визначитися щодо власних професійних перспектив.

Нашою гіпотезою було виявлення негативного впливу високої невротизації на стан мотивації до учіння у студентів-медиків та можливість підвищення мотивації до учіння через зниження рівня невротизації.

Після попередньо проведеного нами аналізу анкет для визначення рівня невротизації серед 381 студентів стоматологічного факультету ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» було виявлено 87 осіб із високим рівнем. Отримані результати було висвітлено у попередніх публікаціях. Студенти із високим рівнем невротизації характеризуються підвищеною емоційною збудливістю, результатом якої є поява таких негативних переживань, як тривожність, напруженість, занепокоєння, розгубленість, дратівливість тощо.

Тому, наступним етапом дослідження було проаналізовано показники мотивації у цих студентів. Навчальна мотивація

учасників експериментального дослідження складалася з оцінки студентами різних аспектів навчального процесу. Вони включали в такі оцінки: зміст, форму, способи організації навчання через власну призму особистісних та індивідуальних потреб і цілей, які можуть співпадати або не співпадати з цілями навчання. Опитувальник діагностики навчальної мотивації у студентів А. А. Реан і В. А. Якунін (модифікація Н. Ц. Бадмаєвої) сформований із 34 запитань. Студентам пропонувалось оцінити за 5-бальною системою наведені мотиви навчальної діяльності за значущістю, де 1 бал відповідає мінімальній значущості мотиву, 5 балів – максимальній.

Результати дослідження мотиваційної сфери студентів із різним рівнем невротизації подаємо у табл. 2. Для достовірності отриманих результатів необхідно порівнювати показники навчальної мотивації за гендерною ознакою при різних рівнях невротизації.

Із семи проаналізованих показників статистично значущих відмінностей у студентів за гендерною ознакою не виявлено.

Аналіз мотиваційної сфери студентів з низьким рівнем невротизації встановив високі показники навчальної мотивації. Так комунікативні мотиви як у чоловіків, так і у жінок коливались в межах 4,21-4,33 бала. Такі мотиви вказують на високу комунікабельність, можливість легко доносити свою думку оточуючим. Показники мотивів уникнення, які вказують на потребу втечі від неприємних ситуацій, дискомфортних обставин, тощо були низькими у даної групи студентів. Мотиви престижу засвідчили, що студенти із низьким рівнем невротизації мають відчуття впевненості та задоволення за вдало обрану спеціальність. Показники дослідження професійних мотивів показали зацікавленість даних студентів у навчальному процесі за обраним напрямком спеціалізації. Аналіз результатів мотивів творчої самореалізації довів, що чоловіки і жінки із низьким рівнем невротизації добре можуть застосовувати набуті знання у навчально-практичній діяльності. Аналогічно до попередніх результатів дослідження, бажання до навчального процесу із можливістю пізнання нового було ідентифіковано у навчально-пізнавальних мотивах. Студенти обох груп із низьким рівнем невротизації добре почувують себе у соціумі та мають бажання зайняти вагоме місце у суспільстві, про що засвідчили показники соціальних мотивів.

У студентів із високим рівнем невротизації показники навчальної мотивації відрізнялися. Нами було встановлено, що в

цілому такі студенти мають середній і нижчий середнього рівні мотивації до навчання. Вони керуються, головним чином, мотивами професійними (інтерес до професії, бажання стати висококваліфікованим фахівцем і т. п.), творчої самореалізації та навчально-пізнавальними, які в досліджуваних студентів із високим рівнем невротизації були низькими. Велике значення мають для студентів також комунікативні (прагнення ефективно спілкуватися і бути визнаним у навчальній групі) і соціальні мотиви (забезпечити собі гідне службове становище, приносити користь суспільству, виконати обов'язок перед батьками та освітньою установою і т. п.), які також не виявили високого балу в студентів даної групи. Це, можливо, викликано тим, що студенти знаходяться на етапі оволодіння професійними навичками і в них сформувався позитивне ставлення до своєї майбутньої професії, тому й мотивація до навчання має усвідомлений професійно-пізнавальний характер. Найнижчі показники отримали мотиви, які об'єднують у групу «уникнення небезпек» (залежні від зовнішніх чинників), однак вони були вищими за такі у студентів із низьким рівнем невротизації.

Таблиця 2

**Середні показники рівня навчальної мотивації
майбутніх медиків**

№	Види мотивів	чоловіки (у балах)		жінки (у балах)	
		низький	високий	низький	високий
1.	Комунікативні мотиви	4,21	2,80	4,33	2,89
2.	Мотиви уникнення	0,22	1,84	0,27	2,18
3.	Мотиви престижу	3,95	1,92	4,02	2,44
4.	Професійні мотиви	4,01	2,56	4,13	2,55
5.	Мотиви творчої самореалізації	3,97	2,04	4,05	2,36
6.	Навчально-пізнавальні мотиви	4,41	2,44	4,22	2,82
7.	Соціальні мотиви	4,07	2,6	4,09	2,71

Про студентів з низьким рівнем навчальної мотивації (менше 2 балів) можна стверджувати, що вони все ще знаходяться на стадії самовизначення. Численні дослідження доводять, що успішність студентів залежить більшою мірою від розвитку навчальної мотивації, а не від розумових здібностей. Між цими двома чинниками існує складна система взаємозв'язків. Результати

нашого дослідження дають нам право стверджувати у студентів з низьким рівнем невротизації навіть про недовлік здібностей заповнюється розвитком мотиваційної сфери. У них прослідковується чітко виражений інтерес до предметів, що вивчаються, висока відповідальність до виконання вимог викладачів, психологічна стійкість до зусиль, необхідних для подолання труднощів, реалізації у процесі навчання власних нахилів, тощо.

Водночас, у студентів з високим рівнем невротизації прослідковується опір до навчальної взаємодії, знижений інтерес до навчальних дисциплін, утруднення в сприйманні, запам'ятовуванні та збереженні навчально-професійної інформації. Їхня навчальна діяльність опирається на «борг перед оточуючими», а не на орієнтацію на здобуття нових знань.

Студентам із високим рівнем невротизації була запропонована психологічна допомога. Однак, не всі студенти, в яких був виявлений високий рівень невротизації, погодилися отримати психокорекційну допомогу. Тільки 60 осіб виявили таке бажання (38 дівчат та 22 юнаки). Допомога надавалась упродовж одного року, після чого проводилося повторне опитування.

Психологічна допомога проводилася відповідно до індивідуальних потреб та показань результатів діагностичних досліджень. Восьми особам призначалася індивідуальна класична психоаналітична терапія. Інших 52 студенти було поділено на чотири групи. Вони брали участь в груповій психокорекційній роботі. У першій групі (10 осіб) застосовувалася класична психоаналітична терапія. Друга група (12 осіб) працювала за методикою індивідуальної психології Адлера. Для третьої (15 осіб) та четвертої (15 осіб) груп поєднувалися різні методи психокорекційної роботи: психодрама, психодрама, арт-терапія та аналітична терапія.

Після проведеної роботи встановлено, що високий рівень невротизації діагностовано лише у 3 студентів та у 12 – діагностовано середній рівень. Разом з тим, у більшості опитуваних (45 студентів) – низький рівень, що свідчить про: емоційну стійкість студентів; позитивний фон переживань (спокій, оптимізм); ініціативність; відчуття власної гідності; незалежність, соціальну сміливість; легкість у спілкуванні.

Схематично стан невротизації групи студентів, яким надавалася допомога, зображено на рисунку 1.

Цікавим було те, що серед досліджуваних студентів кількість жінок з низьким рівнем невротизації була вдвічі меншою, ніж чоловіків. Інших значущих відмінностей у результатах за гендерними ознаками не виявлено.

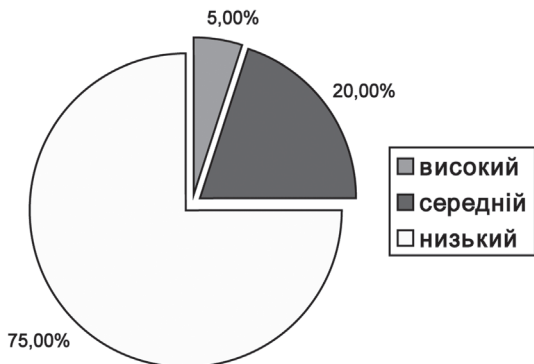

Рис. 1. Рівні невротизації студентів після проведеної психологічної корекції

Трьом особам, в яких не було діагностовано позитивних зрушень, рекомендовано продовжити психодіагностичну та психокорекційну роботу.

Для підтвердження нашої гіпотези було проведено порівняльний аналіз показників мотивації до учіння в досліджуваних студентів після надання психологічної допомоги. Так, у чоловіків (рис. 2) в позитивній динаміці були зареєстровані усі види досліджуваних мотивацій.

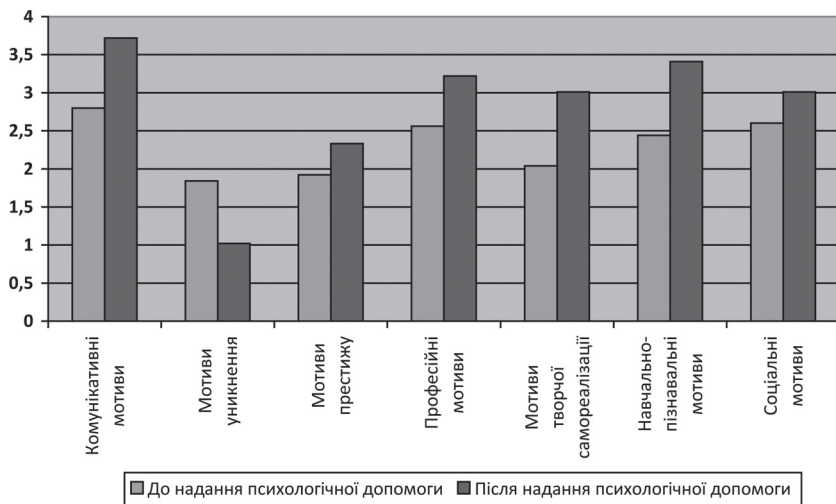

Рис. 2. Рівні мотивації студентів-чоловіків до та після проведеної психологічної корекції

Найкращий ефект після психологічної допомоги відмічено при аналізі комунікативних (з 2,8 до 3,72 бала) та навчально-пізнавальних (з 2,44 до 3,41 бала) мотивів у студентів-чоловіків. Стосовно навчальної діяльності студентів у системі вузівської освіти під професійною мотивацією розуміється сукупність чинників і процесів, які, відбиваючись в свідомості, спонукають і направляють особу до вивчення майбутньої професійної діяльності. Професійна мотивація виступає як внутрішній рушійний чинник розвитку професіоналізму і особи, оскільки тільки на основі її високого рівня формування можливий ефективний розвиток професійної культури людини. Оцінку ефективності надання психологічної допомоги демонструє зниження показника мотивів уникнення (прагнення в будь-якій ситуації діяти так, щоб уникнути невдачі, – особливо якщо результати діяльності сприймаються і оцінюються іншими людьми) з 1,84 до 1,02 бала. Мотиви творчої самореалізації у чоловіків зросли від 2,04 до 3,01 бала, що збільшує їхню можливість реалізовувати свої знання, вміння і навички у подальшому житті.

Найменше змінилися показники, які відображають професійні (з 1,92 до 2,33 балів) та соціальні мотиви (з 2,60 до 3,01 балів). Соціальні мотиви базуються на потребі в суспільстві, спілкуванні й потребі визнання суспільством. Мотиви престижу, які свідчать про бажання особи підкреслити своє соціальне становище, його приналежність до того чи іншого соціального класу, професійної або інтелектуальної групи також зросли із 1,92 до 2,33 бала. Для людей в цілому характерно прагнення підняття вгору по соціальних сходах, що допомагає у самоствердженні їх як особистостей.

Аналогічні зміни семи показників різних видів мотивації до учіння після надання психологічної допомоги у студентів-жінок ми можемо спостерігати на рисунку 3.

Результати змін показників комунікативних, професійних, навчально-пізнавальних, соціальних мотивів, мотивів уникнення, престижу та творчої самореалізації у жінок студентів-медиків були приблизно таким ж, як у чоловіків. Тому відмінностей за гендерною ознакою нами не виявлено.

Висновки. Отже, результати експериментального дослідження доводять тісний взаємозв'язок між рівнем невротизації та станом мотивації до учіння у студентів-медиків. При цьому, зниження рівня невротизації призводить до позитивних змін у мотиваційній сфері навчального процесу. Саме тому, вважаємо доцільним проводити психокорекційну роботу, спрямовану на

зниження рівня невротизації зі студентами різних курсів упродовж навчання у різних вишах.

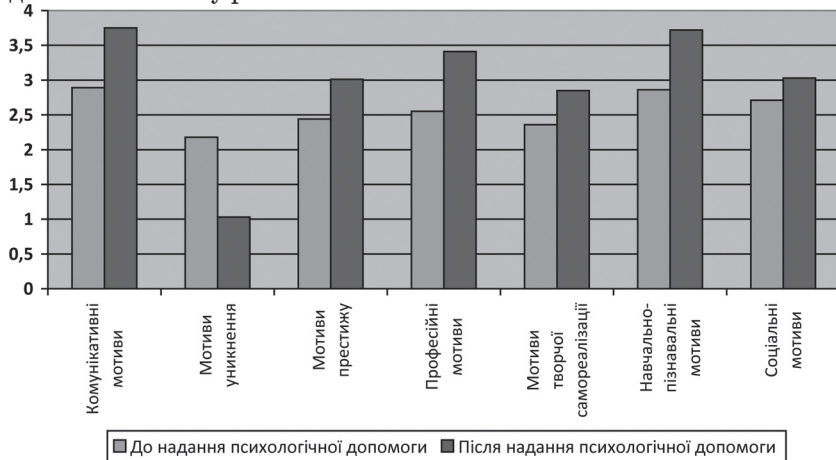

Рис. 3. Рівні мотивації студентів-жінок до та після проведеної психологічної корекції

Список використаних джерел

1. Підаєв А.В. Болонський процес в Європі / А.В. Підаєв, В.Г. Передерій. – Одеса : ОДМУ, 2004. – 192 с.
2. Haug G. Summary and Conclusion. Towards the European Higher Education Area: Survey of Main Reforms from Bologna to Prague / G. Haug, C. Tauch, 2001. – 5 p.
3. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого навчального закладу освіти: навчальний посібник / Г. П. Левківська, В.Є. Сорочинська, В.С. Штифурок . – К., 2001. – 128 с.
4. Інтеграція Болонського процесу у вищу медичну освіту / Д.П. Александрук, В.В. Капечук, М.М. Вацик [та інш.] // Галицький лікарський вісник. – 2006. – №4. – С.106–108.
5. Гриценко Л. І. Мотивація навчальної діяльності як психолого-педагогічна проблема / Л. І. Гриценко, Л. В. Дзюбо // Психолінгвістика. Науково-теоретичний збірник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький» ДПУ ім. Григорія Сковороди. – 2009. – № 4. – С. 33–43.
6. О ценностно-мотивационной сфере студентов-универсантов / А.А. Реан, Т.В. Андреева, Н.Н. Киреева [и др.] // Ананьевские чтения – 99: Тезисы научно-практической конференции. – СПб.,1999. – С. 122.

7. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи : навч. посіб. для магістрантів і аспірантів / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К. : ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
8. Бугрименко А. Г. Соотношение образа «Я» и внутренней учебной мотивации студентов : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. психол. наук : спец.19.00.07 / А. Г. Бугрименко; МГУ им. М. В. Ломоносова. – М., 2007. – 24 с.
9. Панкратов А.Н. Саморегуляция психического здоровья: Практическое руководство / А.Н. Панкратов. – М. : Институт психотерапии, 2001. – С.233.
10. Дьяченко М. И. Психология высшей школы : учеб. пособие для высш. учеб. завед. / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – Минск : Изд-во БГУ, 1981. – 383 с.
11. Методика для диагностики учебной мотивации студентов (А. А. Реан, В. А. Якунин, модификация Н.Ц. Бадмаевой) / Н.Ц. Бадмаева // Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей : монография. – Улан-Удэ, 2004. – 151 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Pidajev A.V. Bolons'kyj proces v Jevropi / A.V. Pidajev, V.G. Perederij. – Odesa : ODMU, 2004. – 192 s.
2. Haug G. Summary and Conclusion. Towards the European Higher Education Area: Survey of Main Reforms from Bologna to Prague / G. Haug, C. Tauch, 2001. – 5 p.
3. Levkivs'ka G. P. Adaptacija pershokursnykiv v umovah vyshhogo navchal'nogo zakladu osvity: navchal'nyj posibnyk / G. P.Levkivs'ka, V.Je. Sorochyns'ka, V.S. Shtyfurok. – K., 2001. – 128 s.
4. Integracija Bolons'kogo procesu u vyshhu medychnu osvitu / D.P. Aleksandruk, V.V. Kapechuk, M.M. Vacyk [ta insh.] // Galyc'kyj likars'kyj visnyk. – 2006. – №4. – S.106–108.
5. Grycenok L. I. Motyvacija navchal'noi' dijal'nosti jak psihologo-pedagogichna problema / L. I. Grycenok, L. V. Dzjubko // Psycholingvistyka. Naukovo-teoretychnyj zbirnyk DVNZ «Perejaslav-Hmel'nyč'kyj» DPU im. Grygorija Skovorody. – 2009. – № 4. – S. 33–43.
6. O cennostno-motivacionnoj sfere studentov-universantov / A.A. Rean, T.V. Andreeva, N.N. Kireeva [i dr.] // Anan'evskie chtenija – 99: Tezisy nauchno-praktičeskoj konferencii. – SPb.,1999. – С. 122.

7. Podoljak L. G. Psychologija vyshhoi' shkoly : navch. posib. dlja magistrantiv i aspirantiv / L. G. Podoljak, V. I. Jurchenko. – K. : TOV «Fil-studija», 2006. – 320 s.
8. Bugrinenko A. G. Sootnoshenie obraza «Ja» i vnutrennej uchebnoj motivacii studentov : avtoref. dis. na soiskanie uchenoj stepeni kand. psihol. nauk : spec.19.00.07 / A. G. Bugrinenko; MGU im. M. V. Lomonosova. – M., 2007. – 24 s.
9. Pankratov A.N. Samoreguljacija psihicheskogo zdorov'ja: Prakticheskoe rukovodstvo / A.N. Pankratov. – M. : Institut psihoterapii, 2001. – S.233.
10. D'jachenko M. I. Psihologija vysshej shkoly : ucheb. posobie dlja vyssh. ucheb. zaved. / M. I. D'jachenko, L. A. Kandybovich. – [2-e izd., pererab. i dop.]. – Minsk : Izd-vo BGU, 1981. – 383 s.
11. Metodika dlja diagnostiki uchebnoj motivacii studentov (A. A. Rean, V. A. Jakunin, modifikacija N. C. Badmaevoj) / N.C. Badmaeva // Vlijanie motivacionnogo faktora na razvitie umstvennyh sposobnostej : monografija. – Ulan-Udje, 2004. – 151 s.

I.L. Kozova. Psychological impact of neurotization reduction on medical students' academic motivation. The article analyses the motivating state to study of students of higher medical establishment with different degree of neurotization. The conducted study embraces communicative motives, avoidance motives, prestige motives, professional motives, motives of creational self-fulfilment, educative-cognitive motives, social motives. Along with that, it was studied the stand of medics and psychologists as to the notion of «neurotization» and it was established the neurotization degree of the students under study. The attention is paid to the causes of neurotization origin related to modern tension of living conditions and the supplementary causes of neurotization origin among the studying youth. The initial examination of medical students allowed us to sort out a group with high degree of neurotization and to establish the connection between low measures of academic motivation and high degree of neurotization. We have conducted the psycho-correction work with such students. Depending on individual-psychological temperamental attributes of personalities, there were applied variable methods: group and individual psychotherapy, psychodrama, art-therapy, client-centred therapy, trainings. There are presented changes of the neurotization degree after provision of qualified psychological aid. It was evaluated the effectiveness of the influence of the neurotization degree change on positive changes in students' academic motivation. The analysis was performed by comparing the results of the examined persons before and after the psycho-correction work with the use of standard methods. The received data is generalized, the results are provided in tables, graphically illustrated in the form of

diagrams and statistically analyzed. It is demonstrated the comparative picture of the medical students' neurotization condition by the gender criteria. Empirically it was fixed the dynamics of changes in the mental health status of future medics, in particular neurotization reduction and academic motivation increase.

Key words: academic motivation, communicative motives, avoidance motives, prestige motives, professional motives, motives of creational self-fulfilment, educative-cognitive motives, social motives, neurotization, psycho-correction.

Received July 08, 2016

Revised September 11, 2016

Accepted October 04, 2016

УДК 159.944(075.8)

Т.В. Комар

tayisiya67@bigmir.net

Соціальна зрілість особистості як чинник становлення професійної зрілості психолога

Komar T.V. Social maturity of personality as a factor of a psychologist's professional maturity formation / T.V. Komar // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 34. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2016. – P. 200–210.

Т.В. Комар. Соціальна зрілість особистості як чинник становлення професійної зрілості психолога. У статті здійснено спробу теоретичного та емпіричного аналізу проблеми взаємозв'язку соціальної зрілості та спрямованості професійної зрілості особистості психолога. Досліджено особливості взаємозв'язку соціальної зрілості особистості та спрямованості професійної зрілості психолога у процесі їх формування.

Узагальнено позиції дослідників щодо структури соціальної зрілості та виокремлено наступні компоненти:

1) когнітивно-мотиваційний компонент передбачає наявність знань, соціальних уявлень та системи цінностей особистості; соціальний інтелект, дивергентне мислення, творчий пошук, планування життєвого сценарію, знання життєвих криз, розуміння соціальної дійсності, обрання фаху;